

Hur ska virtuella barnbibliotekstjänster se ut?

Kartläggning - Barn - Bibliotek - IT våren 2010

Lena Lundgren, Regionbibliotek Stockholm
Annika Holmén, Länsbibliotek Östergötland
Lousia Hatamian, Länsbibliotek Uppsala
Ann Östman, Länsbibliotek Gävleborg

Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte

Inledning	3
-----------	---

Resultat av enkäten, trender och tendenser

Webb	4
Nätverkskultur, spel	5
Resurser för barn med funktionsnedsättning	5
Tillgång till datorer och Internet på biblioteken för barn upp till 15 år	6
Hur många bibliotek har bloggar för barn upp till 15 år	6
Finns det bibliotek som har egna forum för barn på bibliotekets webbplats?	7
Finns det annan verksamhet med inriktning mot barn och IT?	7
Idéer i ditt län om utveckling av verksamhet inom IT-området för barn?	7

Vad finns det att tillgå idag?

Nationella resurser	8
Regionala resurser	9

Utblick

Norden	9
USA	10

Idéer om utveckling barn – bibliotek - IT

Syfte	12
Metod	12
Bör lyftas fram/utvecklas	13

Att beakta och bevaka

14

Litteraturtips

15

Bilaga 1.

Ett urval av länkar som förekommer ofta i enkäten.	16
--	----

Bilaga 2.

Förteckning över en del stödprogram för barn som biblioteken skulle kunna tillhandahålla.	19
--	----

Bilaga 3.

Vad är på gång + konkreta exempel ur enkäten	20
--	----

Bilaga 4.

Blogglista	25
------------	----

Bakgrund och syfte

På länsbibliotekens konferens på Wik var folkbibliotekens IT-tjänster för barn ett av de diskuterade ämnena. Arbetsgruppen lämnade ett förslag till Sveriges Länsbibliotekarier (SLB) om att bilda en strategigrupp för Barn – Bibliotek – IT. SLB:s styrelse har beslutat att inrätta en sådan grupp bestående av Lena Lundgren, Annika Holmén, Lousia Hatamian och Ann Östman. Gruppens uppgift är att med utgångspunkt från en kartläggning av nuläget lämna förslag till hur virtuella barnbibliotekstjänster ska kunna se ut.

Ann Östman har fått i uppdrag att göra en kartläggning av vad som finns och vad som är på gång inom området Barn – Bibliotek – IT (i vid bemärkelse). Syftet är att få en överblick och se vad som kan och behöver utvecklas, för att på så vis komma vidare i arbetet med att utveckla roliga och bra virtuella tjänster för barn på våra bibliotek. Denna kartläggning gäller barn upp till 15 år. Fokus ligger på vad som görs på webben, men kommer i viss mån även att beröra vad som görs på våra fysiska bibliotek. Kartläggningen kommer också att beröra barn och nätverkskulturer.

Inledning

Hur ser det ut med tillgänglighet vad gäller Internet för barn på folkbiblioteken idag? Det är något att reflektera över efter att ha tagit del av svaren i den utskickade enkäten. Svaren belyser att det kan se väldigt olika ut, beroende på i vilken kommun man växer upp. Regelverket är av varierande slag och omfattning, precis som det innehåll och den utrustning i form av fysiska datorer som står till buds. Sambandet mellan storlek på biblioteket och utbudet bör betänkas, dock kan man önska att det funnes en lägstanivå, under vilken man helst inte bör hamna. En tanke är att utarbeta rekommendationer även för detta område, i analogi med övriga rekommendationer för biblioteksverksamhet som Svensk Biblioteksförning står bakom.

I dagsläget talas det mycket om digital delaktighet, detta bör gälla även barnen! Alla barn har inte tillgång till Internet hemma, och i skolan kan det också se väldigt olika ut, beroende på ekonomiska förutsättningar etc. Biblioteken har här en viktig roll att spela som utjämnande demokratisk faktor, både vad gäller att tillhandahålla datorer på lika villkor, men även - och kanske i synnerhet - fungera som guide och vägledare på Internethavets böljor genom att lyfta fram och visa på goda exempel. På nationell nivå bör samarbeten utvecklas för att producera barnwebb, det är inte rimligt att det ansvaret ska ligga på enskilda bibliotek.

Verklig tyngd får dessa frågor förmodligen först när vi får en riksbarnbibliotekarie!

Under januari 2010 sändes en enkät ut till landets barnkonsulenter via Surveymonkey: <http://www.surveymonkey.com/s/9XQVLMJ> för att fånga upp vad som finns och görs, vad som är på gång och för att kunna utröna vad som skulle kunna vara utvecklingsbart. Ingen tidigare kartläggning av barns tillgång till datorer och Internet har gjorts, såvitt vi vet. Webbenkäten omfattade 21 frågor för att täcka in de olika användningsområdena. Den skickades ut till barnbibliotekskonsulenterna men dessa har svarat på olika sätt. Tanken var att varje konsulent skulle göra en sammanställning för sitt eget län, och några har gjort det utifrån en enkät som de själva har utformat. Men några valde att be kommunbiblioteken svara direkt i

webbenkäten. Det innebär att svaren består dels av svar från enskilda bibliotek, dels från hela län.

55 svar kom in, 15 från länsbibliotek och 40 från kommunala bibliotek. 2 kom från kommunaldelsbibliotek/filialer och dessa har inte räknats in i redovisningen. Eftersom länsbiblioteken har svarat för alla sina kommuner representerar de 53 svaren 189 kommuner. Dessa utgör ca 65 % av landets folkbibliotek. Detta är en ganska låg svarsprocent och detta kombinerat med att vissa svar är svårtolkade gjorde att Regionbibliotek Stockholm åtog sig att göra ett utskick till för att få in fler svar. Detta resulterade i ytterligare 30 svar, d.v.s. att svar nu finns från 229 bibliotek, 79 % av landets kommunbibliotek. Ändå bör följande resultat tolkas med försiktighet och mera ses som en allmän bild av situationen än som en exakt lägesbeskrivning. Procentsiffrorna visar andelen av de bibliotek som har svarat.

Resultat av enkäten, trender och tendenser

WEBB

Vad görs på länsbibliotekens webbplatser, som vänder sig till målgruppen barn?

Inga länsbibliotek har något material riktat direkt till barn på sin webbplats. Några påpekar att de inte har barn som direkt målgrupp. Tre länsbibliotek har däremot byggt upp en särskild webbplats för barn, nämligen Regionbibliotek Västra Götaland (Barnens bibliotek), Norrbottens länsbibliotek (Barnens Polarbibliotek) och Länsbibliotek Östergötland (Barnens Östgötabibliotek). Även Umeåregionens gemensamma webbplats Mina bibliotek har sidor för barn.

Vad erbjuds på kommunbibliotekens webbplatser?

- Använder Mallas mall - antal bibliotek: 43
- Länk till Barnens bibliotek - antal bibliotek: 167
- Länk till Barnens Tpb - antal bibliotek: 101
- Länk till Barnens Polarbibliotek - antal bibliotek: 63
- Länk till Länkskafferiet - antal bibliotek: 107

Kommentar

Enligt Barnens biblioteks hemsida använder 53 folkbibliotek Mallas mall.

Barnens bibliotek har den största andelen länkningsar men inte ens den webbplatsen, som ändå är den största nationella resursen, används av alla bibliotek, 73 %.

Endast 44 % av biblioteken länkar till Barnens Tpb.

Barnens Polarbibliotek har en regional profil men innehåller mycket av intresse för alla barn, så den borde kunna användas av fler bibliotek (nu ca 28 %). Bl.a. finns där en digital bilderbok, [Var är Noras pulka?](#), på flera språk, svenska, engelska, persiska, finska, meänkieli, nordsamiska, kalé, arabiska och tyska.

Länkskafferiet, som drivs av Skolverket, är den nationella resursen för digitala informationskällor för barn, en given resurs för barnbiblioteken. Ca 47 % länkar till Länkskafferiet.

Påpekas bör att Barnes Östgötabibliotek och Mina bibliotek, som inte var med i enkätfrågorna, också är regionala resurser.

Länkar kommunbiblioteken till andra webbplatser som vänder sig till barn? Vilka?

Biblioteken länkar till en mängd externa webbplatser, se exempel i bifogad lista. I svaren redovisas hundratals webbplatser av skiftande slag. Ett tiotal bibliotek svarar att de inte länkar till några andra webbplatser.

Ambitionsnivån när det gäller länkar är uppenbarligen mycket skiftande. Målgruppen är ofta otydlig, i en och samma svar kan målgruppen vara både barn eller vuxna som arbetar med barn.

NÄTVERKSKULTUR, SPEL

Hur många kommuner erbjuder datorspel för barn?

156 kommuner har datorspel för barn, ca 68 %.

Vilken typ av datorspel?

Utlåning - antal bibliotek: 154, ca 67 %

"Spelhåla" eller liknande - antal bibliotek: 52, ca 24 %

Andra aktiviteter - antal bibliotek: 3 bibliotek uppger att de har ordnat LAN

Kommentar

Många bibliotek uppger att de har spel som kan spelas i biblioteket, något som tyvärr inte togs upp separat i enkäten. Vi frågade inte heller efter tv-spel, men några uppger ändå att de har sådana till utlåning eller för spel på biblioteket. Några bibliotek har enbart småbarnsspel, andra har ett brett utbud för barn i olika åldrar. Uppskattningsvis 12-13 bibliotek har en verksamhet av något större omfång. Ett par bibliotek uppger att de har över 200 spel.

RESURSER FÖR BARN MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Antal bibliotek som arbetar med målgruppen barn med funktionsnedsättning vad gäller

- träningsspel (i datorn): 64, ca 28 %

- anpassningar av olika slag, extra dator med anpassad utrustning o.s.v.: 46, ca 20 %

- bibliotekets webbplats: 44, ca 19 %

Kommentar

Några bibliotek uppger att de har en anpassad dator gemensam för barn och vuxna.

Exempel på träningsspel, anpassningar etc

Se lista, bilaga 2.

Datorverkstäder (där man får skapa bilder, skriva etc)

13 bibliotek, 6 %, uppger att de har någon form av datorverkstad.

Kommentar

Begreppet datorverkstad definierades inte och här finns säkert en stor variation. Några bibliotek uppger exempelvis att de har datorverkstad som lovprogram, andra skriver att de har en läs- och skrivverkstad (för personer med läshinder?), ytterligare andra använder datorverkstad = skrivarkurs. Fisksätra bibliotek har datorverkstad som fast eftermiddagsprogram en eftermiddag i veckan. Mölndal har tv-spelsträffar 2 ggr/termin.

TILLGÅNG TILL DATORER OCH INTERNET PÅ BIBLIOTEKEN FÖR BARN UPP TILL 15 ÅR

På de allra flesta av biblioteken, 98 %, har barn och ungdomar tillgång till datorer och Internet, men omständigheterna ser väldigt olika ut. På några få bibliotek har barn bara tillgång till datorer under speciella omständigheter.

Finns det åldersbegränsningar, andra begränsningar?

Många bibliotek uppger att det är samma regler för barn som för vuxna. Men det finns en rad exempel på andra regler eller begränsningar för barn. Det gäller åldersgränser, tidsbegränsningar, tider på dagen, föräldrarnas tillstånd och datorernas placering. 2 kommuner tar 10 kr/tim! På 1 bibliotek har vuxna tillgång till barndatorn endast i sällskap med barn.

HUR MÅNGA BIBLIOTEK HAR BLOGGAR FÖR BARN UPP TILL 15 ÅR?

40 bloggar för barn finns det hos de bibliotek som har svarat, d.v.s 17 %. Några har två eller flera bloggar. De flesta innehåller i huvudsak boktips.

Vilka bibliotek?

Se bifogad blogglista, bilaga 4.

Vilka ger barn möjlighet att medverka?

Alla av dem som har svarat, svarar ja här. Oftast handlar det om att barnen kan skicka in boktips.

FINNS DET BIBLIOTEK SOM HAR EGNA FORUM FÖR BARN PÅ BIBLIOTEKETS WEBBPLATS?

Några bibliotek uppger att de har sådana forum men det verkar som om de menar bloggen och/eller möjligheten att skicka in boktips.

FINNS DET ANNAN VERKSAMHET MED INRIKTNING MOT BARN OCH IT?

De flesta svarar nej här, men några goda exempel finns i t ex Smedjebacken, Gävle, Kalmar, Orust och Essunga.

IDÉER I DITT LÄN OM UTVECKLING AV VERKSAMHET INOM IT-OMRÅDET FÖR BARN?

En lokal guidebok för barn, som fortsätter på nätet (Solna, kommer under våren)

Läsecirklar

Läxhjälp

Rollspel, som det som gjorts på Stockholms stadsbibliotek

Mästerläsaren, ett lässtimulansprogram (Sundbyberg)

Interaktiv anslagstavla

Facebook

Utveckla OPAC:en 3 st

Individuell handledning för barn i datoranvändning

Diskussionsforum i anknytning till bokklubb

Arbeta mera genom mobiltelefonerna

Digitalt berättande 2 st

Datortek

Webb 2.0 -projekt med tyngdpunkt på barn

Spelhörna 3 st

Sommarboken på hemsidan

Gemensam webbplats för Jämtlands län med tonvikt på barn

Skolbiblioteken i Mölndal har ett läsfrämjandeprojekt som går ut på att skapas

personas på webben i boktipssammanhang

Pedagogiska spel

Filma barn som ger boktips, ev i samarbete med Orusts ridklubb, publicera dem även på deras hemsida, göra en hästbokssida, uppmuntra barnen att skriva hästberättelser

Wiki kopplad till läseklubben, boktipsblogg i samarbete med ungdomens hus, tävlingar o.s.v. (Simrishamn)

Vad finns det att tillgå idag?

Nationella resurser

Barnens bibliotek

<http://www.barnensbibliotek.se/>

Regionbibliotek Västra Götaland har sedan 2000 drivit webbplatsen Barnens bibliotek med ekonomiskt stöd från Kulturrådet.

Webbplatsen har utvecklats från ett regionalt läsfrämjande projekt till en nationell resurs för de svenska barnbiblioteken.

Barnens bibliotek har som syfte att främja läslust för barn upp till 14 år och webbplatsen har ca 25 000 besök per månad.

Barnens bibliotek innehåller information och en mängd olika slags material med anknytning till böcker och läsning för olika målgrupper.

(Se Målsättning för Barnens bibliotek på www.barnensbibliotek.se under För bibliotek – Dokument – Målsättning)

Fråga Barnens bibliotek

http://www.eref.se/sef-barnens/vrl_entry.asp

Kommentar

Kulturrådet har tagit initiativ till en utvärdering av Barnens bibliotek. Regionbibliotek Västra Götaland har ansvarat för genomförandet av utvärderingen med hjälp av en styrgrupp.

Hela utredningen finns på

www.barnensbibliotek.se/Hem/forbibliotek/forbibliotek_dokument/tabid/328/Default.aspx

Framtiden för Barnens bibliotek diskuteras f n. Kulturrådet har yttrat att nya former för Barnens biblioteks organisation och finansiering måste hittas.

Barnens TPB

http://www.tpb.se/barnens_tpb/

Axiells Barnopac

Se t.ex. Örebro, Barnens Boksök:

http://hotel2.axiell.com/app/transform/servlets/transform.servlets.Transform?encoding=iso-8859-1&instance_id=se_orebro&url_xml=%2fapp%2flocal%2fse_orebro%2fchildren%2fxml%2fcategories.xml&url_xsl=%2fapp%2fchildren%2fxsl%2findex.xsl

Axiell Arena

Flera bibliotek har nu köpt Axiells Arena, vill man se exempel, se t.ex. Lerums <http://bibliotek.lerum.se/web/arena>,

Norrköpings <http://www.nsb.norrkoping.se/web/arena1/welcome> och

Oxelösunds <http://www.koordinaten.se/web/arena> respektive webbplatser. Av dessa

tre är det Oxelösund som erbjuder en tydlig ingång till barnsidor. Frågan är dock hur barnen hittar dit. För detta krävs en medveten satsning, t.ex. att bibliotekarien inkluderar en visning av sajten vid sina visningar/bokprat etc för barn.

Regionala resurser

Barnens Polarbibliotek

<http://www.barnenspolarbibliotek.se/index.php>

Den regionala prägeln och förankringen betonas men webbplatsen innehåller mycket material som kan intressera barn i hela landet. Bl.a. finns en digital bilderbok med text på flera språk, svenska, engelska, persiska, finska, meänkieli, nordsamiska, kalé och tyska.

Barnens Östgötabibliotek

www.ostgotabibliotek.se/barn

Vänder sig till barn i åldrarna 6-12 år och utvecklas genom interaktion med besökarna och i samarbete mellan barnbiblioteken och Länsbibliotek Östergötland. Det läsfrämjande uppdraget är stort. Bibliotekspersonal bidrar bl. a. med tema och tävlingar. Barn skriver dikter och skickar in topplistor. Boktips länkas alltid till de lokala bibliotekens kataloger via samsöken.

Mina bibliotek

<http://minabibliotek.se>

Kultur i Väst Regionbiblioteket

http://www.vestrogothia.se/Kultur_Default.aspx?id=28226

UTBLICK

Norden

Ellen

<http://www.ellen.nu/>

Ellen är en boktipsdatabas med böcker för barn och ungdomar i åldrarna 6-15 år. Den har sin grund i läsfrämjandeprojektet "**Ett läsande Norden**", som drevs 1999-2000 med stöd från Nordiska Ministerrådet och NORDBOK.

Bibbi

<http://www.nifin.helsinki.fi/bibbi/>

Bibbi är det första nordiska, virtuella barnboksbiblioteket. Det har funnits sedan hösten 2001, administrerat av [Nifin](#) – Nordens institut i Finland, och riktar sig till barn mellan 3 och 12 år.

Palles gavebod

<http://demo.pallesgavebod.dk/>

Så här presenterar man satsningen: "Pallesgavebod.dk er de danske børnebibliotekers internetunivers. Her er de fleste af bibliotekernes mange digitale tilbud samlet under én hat. Hjemmesiden er skabt i et samarbejde mellem [Styrelsen for Bibliotek og Medier](#) under Kulturministeriet og fortællevirksomheden [Copenhagen Bombay](#), der har stået for koncept, design og udvikling af hele projektet. IT-virksomhederne [Konform](#) og [DBC](#) har som underleverandører stået for programmering af backend, frontend og databasesystemer."

Deichmanske bibliotek, Lesehulen

<http://lesehulen.no/finn/?sokeord=8251788706>

Barn kan här läsa digitala bilderböcker, spela spel, söka böcker och här finns också teckenspråkstolkade sagor.

Spoerg Olivia

<http://www.spoergolivia.dk/>

En nationell frågetjänst för barn, där barn både kan ställa frågor OCH hjälpa till med att besvara frågor. För att se detta, klicka på <http://www.spoergolivia.dk/>, klicka sedan på Svareforummet.

Det finns också möjlighet att ställa frågor till experter vid bestämda tider. Webblatsen går att ställa in så att den bara visar text, för den som så behöver.

USA

International Children´s Digital Library

<http://en.childrenslibrary.org/>

ICDL skapades ursprungligen av en tvärvetenskaplig forskargrupp vid Universitetet I Maryland i samarbete med [the Internet Archive](#). i gruppen ingår bl a datorforskare, bibliotekarier, lärare, grafiska formgivare, och doktorander från University of Maryland's (UMD) College of Information Studies (CLIS) och UMD människa-datorinteraktion Lab (HCIL), som är bland de ledande vad gäller utformning av gränssnitt för barn. Andra viktiga bidragsgivare till forskningen är medlemmar i College Park Kidsteam, en grupp av sex barn i åldrarna 7-11, som arbetar regelbundet med de vuxna i "labbet". Den metod som används heter kooperativ undersökning, ett samarbete mellan barn och vuxna som handlar om att utveckla och utvärdera tekniker och gränssnitt som stödjer sökning, browsing samt att läsa och dela böcker i elektronisk form. Den som är intresserad, kan läsa vidare [här](#). Sajten drivs av en [stiftelse](#).

På webbplatsen finns bl a bokrecensioner skrivna av barnen i "Kidsteam":
<http://www.childrenslibrary.org/icdl/BookReviews?ilang=English> Totalt innehåller webbplatsen nu 4418 böcker på 54 språk. Värt att notera, i synnerhet med tanke på den aktuella utvecklingen mot mobila gränssnitt, är att ICDL även finns som iPhoneapplikation (lanserades 19 november 2008). En viktig aktör vad gäller att ta fram denna applikation var Human Computer Interaction Lab, vid Universitetet i Maryland.
<http://www.cs.umd.edu/hcil/>. Man har också tagit fram ett "StoryKit" <http://itunes.apple.com/app/storykit/id329374595?mt=8> som gör att barn kan skriva sina egna berättelser på en iPhone.

I skrivande stund finner vi att ICDL nu även erbjuds för iPad:
<http://itunes.apple.com/us/app/icdl-for-ipad-free-books-for/id363731638?mt=8>

KidPad

<http://www.cs.umd.edu/hcil/kiddesign/kidpad.shtml>

ett kollaborativt verktyg för att skapa digitala berättelser, utvecklat av Juan Pablo Hourcade, Ben Bederson, Gustav Taxen och Allison Druin vid University of Maryland.

TumbleBooks

http://www.tumblebooks.com/library/asp/home_tumblebooks.asp

TumbleBookLibrary är en samling digitala bilderböcker - animerade, talande bilderböcker. TumbleBooks skapas genom att lägga animering, ljud, musik och berättarröst till befintliga bilderböcker.

Vill du prova, gå då in via <http://www.westervillelibrary.org/kids/>, scrolla ner på sidan och klicka på ikonerna för "Tumblebooks".

Kids catalogue

<http://starship.snap.lib.ca.us/remote/servlet/kcHome>

Kids catalogue är en söktjänst för barnböcker, -videor, ljudkassetter mm

Ask Kids

<http://www.askkids.com/>

Ask Kids (en underavdelning till Ask.com) är en sökmotor som enbart är avsett för ungdomar från 6 till 12. Barn kan använda sökord eller fraser för att få den information de behöver. Tänkvärt ur presentationen: "Studies prove that visual learning improves children's comprehension, retention, critical thinking, and organization. Additionally, children are better at "mousing" than typing. Ask Kids was built with this in mind, and organizes search results in a graphically vivid three-panel display that includes SmartAnswers and related images, current events, videos and encyclopedia results."

BrainPOP

<http://www.brainpop.com/>

BrainPOP skapades av Dr Avraham Kadar, MD, en immunolog och barnläkare, som ett kreativt sätt att förklara svåra begrepp för sina unga patienter.

Get Your Web License

<http://pbskids.org/license/>

En quiz för att lära barn nätsäkerhet

<http://pbskids.org/license/>

Kommentar

Resultatet av enkäten visar att skillnaderna mellan biblioteken när det gäller satsningar på Barn och IT är mycket stora. Biblioteken prioriterar inte barnsidan på sina webbplatser, och generellt finns en osäkerhet om vad man skall satsa på.

Såvitt vi vet är detta den första kartläggning av området som har gjorts och den visar att barnbiblioteken släpar efter inom IT-området jämfört med vad som görs för vuxna, även om det finns flera exempel på större satsningar och nytänkande. Många faktorer spelar in här. En anledning till skillnaderna är säkert barnbibliotekariernas varierande kompetens, eftersom många utbildade sig för mer än 10 år sedan, och alltför lite fortbildning har erbjudits från utbildningsanordnarnas sida. Länsbiblioteken har säkert också en roll i detta, det fordras m.a.o. att också länsbiblioteken engagerar sig. Mycket återstår att göra, för att bibliotekens webbplatser för barn ska kunna hävda sig gentemot andra webbplatser som vänder sig till barn.

Idéer om utveckling barn – bibliotek – IT

Syfte

Syftet med en strategi för länsbiblioteken inom området barn - bibliotek - IT är att utifrån ett barnperspektiv

- utjämna skillnaderna mellan biblioteken när det gäller tillgänglighet, utbud och verksamhet
- förbättra fortbildningen hos bibliotekspersonalen
- få till stånd en utveckling inom området genom samlade insatser, projekt och andra initiativ.

Metod

Länsbiblioteken bör

- göra egna kartläggningar av läget i respektive län och följa upp dem regelbundet
- följa upp, stödja pågående utvecklingsarbete
- spana och inspirera
- argumentera för att barnbibliotekarierna får avsätta tid för detta och att det ses som en integrerad arbetsuppgift

- ordna kontinuerlig fortbildning om IT/webb
- bilda nätverk/samarbeta både kompetensmässigt och för att få resurser till projekt.

Samlar man resurser och kompetens, räcker de längre, och man får också råd att ta in extern kompetens.

Bör lyftas fram/utvecklas

Anpassade webbplatser och anpassade datorer för barn med funktionsnedsättning

Datorprogram och möblering på biblioteket bör ses över

Webbkataloger för barn 7-13 år

Datorverkstäder för skrivande och arbete med ljud och bild

"Spelhålor", dvs spel och aktiviteter därkring , planera och arrangera denna verksamhet

Bloggar där barn medverkar

Andra webbforum för barn

E-tjänster för barn som t.ex. e-böcker, e-ljudböcker

Mobilanpassade tjänster för barn, då alla framtidsspanare menar att mobilen kommer att bli huvudverkyget

Frågetjänsten för barn inklusive marknadsföring av den, naturligtvis i samverkan med befintliga resurser - marknadsföring av tjänsten är avgörande för att den skall nå ut

Barnens bibliotek – se nedan under "att beakta och bevaka".

Externa samarbetspartner för utveckling - det kan vara forskningsinstitutioner, företag, andra bibliotek som kan ge goda exempel, jfr Århus, Det interaktive børnebibliotek: <http://www.aakb.dk/sw45175.as>

Nätverk för digitala tjänster/barn (jfr Kärnhuset/Kärnhusgruppen) ett sådant nätverk bör även lyfta frågor om integritet och säkerhet

Minskad digital klyfta för barnen, dvs tillgång till datorer på biblioteket - i dagsläget ser vi en mycket ojämn tillgång till datorer och många olika regler

Marknadsföring av barnwebbar

Metoder och goda exempel för hur barnbibliotekspersonal kan jobba med de digitala resurserna för barn.

Brainstorming överlag. Dags att arrangera Växthus inom hela området!

Finansiering

Finansieringsmöjligheter för större och nationella projekt bör kartläggas. Hur ser det ekonomiska landskapet ut? Prioriteringar? Samarbetspartner?

Att beakta och bevaka

[Kungliga Bibliotekets plan för utvidgat uppdrag](#) är något som är självskrivet att beakta i det här sammanhanget. Här följer några citat ur planen som är av relevans för vår kartläggning:

"För att driva på utvecklingen avser KB att fokusera på utvecklingsinsatser av nationell karaktär och med nationella spridningseffekter. Sådana områden kan t.ex. vara:

- att ägna särskild uppmärksamhet åt utveckling av bibliotekstjänster för barn och ungdom" (s 6-7)

"Barnens bibliotekslabb

Barnens bibliotek har hittills drivits i projektform med årliga bidrag från framför allt Kulturrådet. Tjänsten har under åren utvecklats mycket framgångsrikt och en betydande kompetens har utvecklats. Enligt KB:s bedömning bör dessa erfarenheter och kompetens tillvaratas. Barnens bibliotek bör dessutom få en permanent lösning. KB bedömer därför att verksamheten skulle ha goda förutsättningar att fungera som plattform för ett barnens bibliotekslabb för verksamhets- och metodutveckling av bibliotekstjänster för barn och ungdom." (s 60)

Barnperspektivet i

- de regionala biblioteksklustren
- arbetet med en nationell webb
- de nationella mediedatabaserna och även vad gäller LIBRIS, BURK faktadatabaser
all fortbildning inom området barn - bibliotek - IT
- forskning på området

Vi har ju redan tagit upp önskemålet om bildande av ett nätverk för digitala tjänster/barn. Ett sådant nätverk skulle även kunna bygga upp en kunskapsdatabas med bra böcker i ämnet barn-webb-IT, länkar, undersökningar mm.

Jämför med vad man idag försöker åstadkomma på

Barnbibliotekscentrum: <http://www.barnbibliotekscentrum.se/>

Själva webbplatserna då? Ja, generellt vad gäller utveckling av webbplatser för barn, tror vi det är angeläget att också ha i åtanke att den sk 2.0-utvecklingen *kan* innebära problem för barn. Alltför mycket material kommer in på webbplatserna, *för* mycket för barn (och säkert även för många vuxna) att hantera. Se t.ex. Stockholms

stadsbiblioteks gemensamma webbplats (som omfattar Stockholms stads 44 bibliotek), <http://www.biblioteket.stockholm.se/> Kan barn hitta något här?

Det finns också ett behov av att fortsätta kartlägga spel på bibliotek likväl som att kartlägga/vidareutveckla verksamheten med datorverkstäder.

Skolbiblioteken/dess webbplatser är också något som behöver inventeras. vad vi vet, är detta inte gjort.

En stor fråga där det också finns mycket att vidare undersöka och utreda, handlar om hur vi kopplar ihop rum och webb.

Den kartläggning vi nu redovisar, gör inte anspråk på att vara komplett, utan vi har strävat efter att göra en första översikt, en annan grupp/andra grupper får arbeta vidare. Stafettpinnen överlämnas härmed!

Litteraturtips

Allison Druin: Mobile Technology for Children
Morgan Kaufman Publishers, 2009

Kandidatuppsats:

[Barnavdelningen på minabibliotek.se – en utvärdering utifrån barns perspektiv](#)

Susanne Tjernström och Mikael Eklund

Sociologiska institutionen, Biblioteks och Informationsvetenskap

Umeå universitet, 2009

<http://www.adlibris.com/se/product.aspx?isbn=012374900X><http://www.adlibris.com/se/product.aspx?isbn=012374900X>

Magisteruppsats:

[Kommunikationen mellan barn och bibliotekarie– jämförelse mellan referensamtal på fysiska och virtuella bibliotek](#)

Sofia Larsson

Institutionen Biblioteks- och Informationsvetenskap/Bibliotekshögskolan, 2009

Om **Spørg Olivia** finns tre forskningsrapporter på webbplatsen www.spoergolivia.dk under **Information og PR-materiale**.

Bilaga 1.

Ett urval av länkar som förekommer ofta i enkäten.

Alfons.se

<http://www.alfons.se/>

Amnesty

<http://www.amnesty.se/>

Annas länkburkar

<http://www.burkar.nu/>

Astrid Lindgren.se

<http://www.astridlindgren.se/>

Bamse

<http://www.bamse.net/>

Barnombudsmannen

<http://www.barnombudsmannen.se/>

BIBBI (Det nordiska barnboksbiblioteket)

<http://www.nifin.helsinki.fi/bibbi/index1.php?lang=se>

Barnportalen

<http://www.barnportalen.net/lankar.php>

Bokfreak

<http://www.bokfreak.se/>

Bokpuffen

<http://www.bokpuffen.net/>

Bokunge

<http://www.bokunge.se/>

Boktips.net

<http://www.boktips.net/>

BRIS

<http://www.bris.se/>

Busungar

<http://busungar.com/>

Draknätet

<http://www.draknet.nu/>

FN

<http://www.fn.se/>

Fråga forskare

<http://www.teknikenshus.se/forskare/>

Funplanet

<http://www.funplanet.com/>

J. Online nus barnsajt

<http://www.j-online.nu/barnsajt/>

Kalle Anka & CO

<http://www.kalleanka.se/>

Konsumentverket

<http://www.konsumentverket.se/>

Kommissarie Tax

<http://www.kommissarietax.se/>

KPwebben

<http://kpwebben.se/>

Lekarkivet

<http://www.lekarkivet.se/>

Laura Trenter

<http://www.lauratrenter.tiden.se/>

LEGO

<http://play.lego.com/en-US/games/default.aspx>

macondo

<http://www.macondo.nu/index.htm>

Mangabibliotekarien

<http://mangabibliotekarien.blogg.se/>

Mumindalen

<http://www.moomin.com/swe/index.html>

Sagor på främmande språk (internationella biblioteket)
<http://www.interbib.se/default.asp?id=25583>

Skapligt enkelt
<http://www.skapligtenkelt.se/>

Spela.se
<http://www.spela.se/>

Spelis
<http://www.barnsemester.se/spelis/>

SR
Barnwebben
<http://www.sr.se/barn/>

SVT
Barnportalsajt
<http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=95215>

Bolibompa
<http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=95215>

Sockerdricka.nu 15 år -
<http://www.sockerdricka.nu/>

UR- Utbildningsradions barnsidor
Cirkuskiosken och Krokodill
<http://www.ur.se/barn/>

Tiffel Toffel livet kring en vinbärsbuske
http://www.tiffeltoffel.se/tthp_omprojektet.html

Unga fakta
<http://www.ungafakta.se/>

Yahoo. Kids home games
<http://kids.yahoo.com/games>

123 spela
<http://www.123spela.se/>

Bilaga 2.

Förteckning över en del stödprogram för barn som biblioteken skulle kunna tillhandahålla.

Stödprogram

Big Keys, extra stora tangenter

Key Speaker, syntetiskt tal

Zoomtext, som förstorar

Saida, föreslår ord, varnar för ord som är lätta att förväxla

Global writer, ordbehandling på 100 språk

Word Finder, Stava rätt lexikon: Svenska Akademiens ordlista (extra stavningskontroll utvecklad för dyslektiker)

AMIS (läsprogram för att läsa talböcker i Daisy-format)

Träningsprogram för barn med läshinder

Babblarna. Första spelet Version 1.0 2006 för språkstimulering/-träning, pedagogiskt upplägg av Logoped Iréne Johansson, från Hatten

Lexia (träningsprogram för dyslektiker, men också trevliga pedagogiska spel för övning av ljud, ord och begrepp för barn från 3 år och uppåt)

Sju nycklar 2007 – till barn i behov av språklig stimulans med ett bra kommunikationsstöd. Kenart media

Studieknep (kurs i svenska som andra språk, med bra övningar som passar mellanstadieelever också)

Svensk grammatik och ordbildning

TPB:s speldosa 2004 – för synskadade och barn med funktionsnedsättning. Går också att spela via TPBs hemsida.

Växtriket (växter och blommor, lära känna namnen skapa vykort med blommor på läsa texter om blommorna mm)

Träningsprogram i teckenspråk

Ella flyttar (för de yngre barnen)

Ella haren och trädgårdslandet

Ellas teckenmemory – teckenspråk, Hatten förlag

Kan höra – teckenspråk och allmän språklig stimulans, Kenart media

Kan läsa - teckenspråk

Kan stava - teckenspråk

Kan se - teckenspråk

Kan själv – teckenspråk

Teckenhatten (många bra övningar i teckenspråk, filmsnuttar mm)

Tangentbordsträning (övningar för de lite äldre barnen i att skriva snabbt)

Krasch bang bom 2006 Ellas förlag 7 spel

Bilaga 3.

Vad är på gång + konkreta exempel ur enkäten

Län/regioner

Gävleborg

länswebb i vardande. Bevaka barnwebbsperspektivet!

Jämtland

Gemensam webbplats på gång. Skall speciellt satsa på barn och ungdomar.

Jönköping

Läsplattor på gång, Projekt Kreativa Språkmiljöer, bibliotekskunskap, katalogsökning, TV-spel, Facebook, Musikwebben
Medverkan på DreamHack.

Kalmar + Sydost

Crossover <http://crossoverbokprat.wordpress.com>

är ett läsfrämjande projekt där [Länsbibliotek Sydost](#) och [Regionbiblioteket i Kalmar län](#) samverkar. Filmade bokprat. Målgrupp är pedagoger och bibliotekarier i Blekinge, Kalmar och Kronobergs län.

Norrbottnen

Barnens Polarbibliotek

<http://www.barnenspolarbibliotek.se/index.php>

Uppsala:

arbetar med 2.0-projekt: extra fokus på barnwebb

Västerbotten:

Kommunala samarbeten i kluster minabibliotek.se och v8biblioteken.se. Se kommuner nedan.

Västra Götaland

Barnens bibliotek

<http://www.barnensbibliotek.se/>

Östergötland

Barnens Östgötabibliotek

www.ostgotabibliotek.se/barn

Utvecklingsarbete på gång inom projektet Bokens alla sidor, ett webbaserat Litteraturhus, med en interaktiv skribarverkstad för 13-17-åringar.

Kommuner

Askersund

Bokbåten, en blogg för unga läsare <http://bokbaten.blogspot.com/>

Gävle

Bibliotekets månadsmail på gång med tips på läsning och arrangemang för barn 7-16 år

Helsingborg

Gränslöst Maxi:

<http://www.helsingborg.se/templates/SubMain.aspx?id=29168&epslanguage=SV>

Brutalt bra böcker, Texter, Pocket + Läsäventyrarna + kommentarsfunktion på alla BBTexter + Läsäventyrarna direkta inlägg

Gränslöst = samlingsnamnet för ett antal projekt kring böcker, författare, läsande och skrivande som Helsingborgs bibliotek och Skol- och fritidsförvaltningen samarbetar kring, med stöd från Kulturrådet.

Jönköping

Många planer för nya biblioteket: spelhörna med konsoler + spel att använda i biblioteket-uppbyggnad av stor spelavdelning på gång

Äppelhörnan: <http://lingonline.jonkoping.se/appelhyll2.htm>

Kalmar

Ett antal bibliotek samarbetat m regbib om gemensamma inköp/cirkulation av tv/pc-spel. Skolbibliotek samarbetar ofta med resp skolas specialpedagoger i

Språkverkstaden <http://www.kalmar.se/t/page.aspx?id=31736>

Karlskoga

Exempel på bra barnsida som utgår från Mallas mall:

<http://www.karlskoga.se/325.html>

Kramfors

Använt UR:s gratiskurs ”**Rum för berättande**”. Marie Halén undervisade ensamkommande flyktingbarn i digitalt berättande.

Kumla

Ungdomsblogg, boktips **Kult i Kumla** <http://kultikumla.blogspot.com/>

Norrköping

Salongen, Barn och unga - videosagor

<http://www.nsb.norrkoping.se/web/arena1/barn;jsessionid=D7D56E01AFF345ED1F100868199B1B37>

Anpassad barndator, med höj och sänkbart bord, större tangentbord, internet, träningsspel.

Tv-spel till utlån och spelkonsoler på barnavdelningen så att man kan spela på biblioteket. Wiispel.

Orust

Publicerar boktips om fotbollsböcker på lokala fotbollsklubbens hemsida. Blir ev liknande samarbete med lokala ridklubben, boktips på hemsidan plus barnen lämna in hästberättelser.

Årlig novelltävling:

<http://www.orust.se/vanstermeny/bibliotek/krokodilsidan/biblioteketsnovelltavling.106.36b6ebdd11b9cbae6f980002137835.html>

Temasidor: Fantasy, krokodil och skräck, alla inklusive länksamlingar

<http://www.orust.se/vanstermeny/bibliotek/krokodilsidan/fantasy.4.27daa33510ad2e9aeb580002429.html>

Barn kan skicka in berättelser via webben till skräcksidan

<http://www.orust.se/vanstermeny/bibliotek/krokodilsidan/skracksidan.4.3690713e11483f029f6800025.html>

Oskarshamn

Bokträdet

<http://boktradet.blogspot.com/> (blogg i samarb m skola)

Simrishamn

Bokinspirationer kopplade till opac:

http://www.simrishamn.se/sv/kultur_fritid/bibliotek/barn_unga/bokinspirationer/http://www.simrishamn.se/sv/kultur_fritid/bibliotek/barn_unga/bokinspirationer/

Läseklubben

Tummlarenhttp://www.simrishamn.se/sv/kultur_fritid/bibliotek/barn_unga/laseklubben-tummlaren/

Smedjebacken

Avslutat läsfrämjandeprojekt, inkl skapande av digitala sagor

Julkalender med digitala boktips. Skapa **wiki** tillsammans med år 9 i ett

författarprojekt: <http://klassiker.wikispaces.com/>

Solna

Samarbete med skolan - en guidebok för barn som fortsätter på nätet

Söderköping

Barn & unga Tävlning, skriv själv (kopplad till Östergötlands Barnportal), surfa säkert, söktips för skolelever

<http://www.ostgotabibliotek.se/Default.asp?LibraryID=2&MenuItemID=5753&CategoryID=5736>

Uddevalla

TV-spelshörna, (även utlån), turneringar på loven.

Skrivarverkstad tills m vuxna.

Vilhelmina

Sagor på teckenspråk (TAKK)

Vännäs

Anpassningar-mus, skrivbord, lugn miljö, talstöd, förstoring, sooth sayer, amis

Västerbotten, kommunala samarbeten i kluster

Mina bibliotek.se

Barnsidan – interaktiv (certifierad av Barnens Bibliotek): betyg på boktips, Dina texter och bilder, Skriva kommentarer

<http://www.minabibliotek.se/default.aspx?id=11127&ptid=0>

Ungdomssidan - Har varit nedstängd, men är igång igen, Avd. för egna bidrag. Gästkrönika.

<http://www.minabibliotek.se/default.aspx?id=120984&ptid=0>

V8-biblioteken

Barn – mängder av boktips, ingen interaktivitet (förutom Vilhelminas kärleksdiktstävling)

<http://www.v8biblioteken.se/default.aspx?id=11127&refid=1059>

Västra Frölunda

Bok och blandat

www.bokochblandat.blogspot.com, boktips från barnbibl

Collaget

www.collaget.com för ungdomar. Du kan göra egna Inlägg och publicera egna alster + kommentarer.

För barn med funktionsnedsättning - 40-tal program

Örebro

Filmade boktips och sagouppläsningar, skicka in boktips (men det finns inga presenterade) <http://www.orebro.se/2004.html><http://www.orebro.se/2004.html>.

Planer på "datortek"

Barnens boksök (BARNOPAC):

http://hotel2.axiell.com/app/transform/servlets/transform.servlets.Transform?encoding=iso-8859-1&instance_id=se_orebro&url_xml=%2fapp%2flocal%2fse_orebro%2fchildren%2fxml%2fcategories.xml&url_xsl=%2fapp%2fchildren%2fxsl%2findex.xsl

Övriga exempel:

Sverige

Älvdalen

<http://www.alvdalen.se/biblioteket/>

Sedan tidigare har man fått elever att blogga, <http://boktipsungdom.blogspot.com/>

Nu har alla 5-åringar på förskolorna fått prova på

animering: <http://www.youtube.com/watch?v=IW2ws6PV63M>

Danmark

Vejle barnbibliotek

<http://www.vejlebib.dk/born/>

Ballerup barnbibliotek

<http://bib.ballerup.dk/barn>

Danmarks Radio, Oline

<http://www.dr.dk/b/Oline/forside.htm>

+ Ramasjang

<http://www.dr.dk/Ramasjang/index.htm>

Bonus-länkar

iPhones + Books

[iPhones + Books = education & fun for kids](#) (film)

Cool tools for schools

<http://cooltoolsforschools.wikispaces.com/> (för pedagoger)

Bilaga 4.

Blogglista

Bokbåten, Askersund

<http://bokbaten.blogspot.com>

Drömbiblan, Enköping

<http://drombiblan.blogspot.com/>

Unghörnan, Växjö Stadsbibliotek

<http://ungcorner.wordpress.com/>

Gränslöst Maxi, Helsingborg

Brutalt bra böcker, Brutalt bra texter, Brutaltbra pocket samt Läsäventyrarna

<http://www.helsingborg.se/templates/SubMain.aspx?id=29168&epslanguage=SV>

<http://www.helsingborg.se/templates/StandardPage.aspx?id=4681&epslanguage=S>

[V](http://www.helsingborg.se/templates/StandardPage.aspx?id=73427&epslanguage=S)

<http://www.helsingborg.se/templates/StandardPage.aspx?id=73427&epslanguage=S>

[V](http://www.helsingborg.se/templates/StandardPage.aspx?id=78626&epslanguage=S)

<http://www.helsingborg.se/templates/StandardPage.aspx?id=78626&epslanguage=S>

[V](http://www.helsingborg.se/templates/StandardPage.aspx?id=78626&epslanguage=S)

Bokträdet, Oskarshamn

<http://boktraedet.blogspot.com/>

Biblanbloggen, Torsås + Nybro

<http://biblanbloggen.blogspot.com/>

Chrib, Kristianstads bibliotek

<http://chrib.blogspot.com/>

Bibliotekets blogg, Ystad

<http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/alldocuments/7059F8FEE902221DC125759E004B1D52>

Kult i Kumla, Kumla

<http://kultikumla.blogspot.com/>

Fyrvaktarna, Kungsbacka

<http://fyrvaktarna.blogspot.com/>

Bokbloggen, Östhammar

<http://ostrabokbloggen.blogspot.com/>

Bokjurybloggen, Barnens bibliotek

<http://www.barnensbibliotek.se/Bokjury/Bokjuryblogg/tabid/667/ BlogID/4/Default.aspx>

Boktipsbloggen, Ekerö

<http://ekeroboktips.blogspot.com>

Bokbrand, Haninge
<http://bokbrand.blogspot.com/>

Salongen, Nynäshamn
<http://bokbrand.blogspot.com/>

Boktokar, Upplands Väsby
<http://boktokar.blogspot.com/>

Biblioteksbella, Lidingö
<http://lidingostadsbibliotek.blogspot.com/>

Flaskposten, Lidingö
<http://flaskposten.wordpress.com/>

Babbelfisken, Nynäshamn
Babbelfisken har flyttat in i **Salongen** i januari
<http://salongen-biblioteket.blogspot.com/>

Ungabotkyrkabibliotek, Botkyrka
<http://ungabotkyrkabibliotek.wordpress.com/>

KarmaKult, Solna
<http://karmakult.wordpress.com/>

Filipstads bibliotek
<http://filipstadsbibliotek.wordpress.com/>

Bokstugan, Karlskrona bibliotek
<http://www.bokstugan.blogspot.com/>

Bokspanarna
<http://bokspanare.blogspot.com/>

Bibblabloggen, Ovanåker
<http://www.bibblabloggen.blogspot.com/>

<http://bibblabloggen.blogspot.com/>

Ditt bibliotek i Lessebo, Lessebo
<http://dittbibliotek.wordpress.com/>

Bokälskaren, Gotland
<http://bokalskarna.blogspot.com/>

Elmer, Gotland
<http://elmerscorner.blogspot.com/>

Hissa pocket, Ängelholm
<http://hissapocket.blogspot.com>

Bokhyllan, Staffanstorp
<http://bokhyllan1.blogspot.com>

Bibbelbabbel, Staffanstorp
<http://bibbelbabbel.blogspot.com>

Pocketchock, Essunga
<http://www.pocketchock.se>

Ufonytt, Malmö
<http://ufonytt.wordpress.com>